

شبکه های عصبی

استاد: محمد باقر منهاج

موضوعات

• فصل هفتم

- مقدمه
- مبانی بهینه سازی و نقاط بهینه
- روش‌های می‌نیمم سازی
- یادگیری ویدرو-هوف و شبکه آدلاین
- الگوریتم LMS
- کاربرد شبکه آدلاین در فیلترهای تطبیقی

فصل ۷

شبکه های آدالین و

LMS یادگیری

مقدمه

- شبکه آدالاین با قانون یادگیری ویدرو - هوф (معروف به قانون LMS) در سال ۱۹۶۰ و بعد از شبکه پرسپترون با قانون یادگیری SLPR به وجود آمد.
- شبکه آدالاین شبیه پرسپترون است ولی با تابع تبدیل خطی (به جای آستانه دو مقداره)
- محدودیت شبکه های پرسپترون و آدالاین:

 - فقط توانایی طبقه بندی الگوهایی را دارند که به طور خطی از هم جداپذیرند.
 - قانون SLPR:

 - همگرایی به یک جواب را در صورت وجود تضمین میکند.
 - نسبت به نویز خیلی حساس است، زیرا خط مرزی خیلی نزدیک الگوهای یادگیری است.

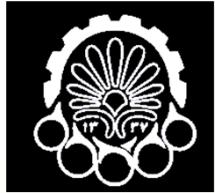
 - قانون LMS:

 - خیلی قویتر از SLPR
 - دارای کاربردهای فراوان در مهندسی و به خصوص پردازش سیگنال

مقدمه

- شبکه های آدالاین
- مناسب برای **تقریب خطی** یک تابع یا اجرای عمل شناسایی الگو
- دارای منحنی سطح خطای اجرایی **سهموی**
- دارای مزیت برخورداری از **یک نقطه مینیمم**
- یادگیری از نوع **با ناظر**
- پارامترهای شبکه به نحوی تنظیم می شوند که **شاخص اجرایی میانگین مربعات خطای بهینه** شود.
- قانون یادگیری **LMS** تقریبی از الگوریتم بیشترین شب در حداقل کردن شاخص اجرایی
- حتی در صورت عدم وجود جواب (در این حالت قانون **SLPR** همگرا نخواهد شد) ، باز به جایی که میانگین مربعات خطای حداقل است، **همگرا می شود**.
- نسبت به نویز کمتر حساس

مبانی بهینه سازی و نقاط بهینه

- پایه همه تکنیکهای یادگیری از نوع عملکردی
- در یادگیری عملکردی پارامترهای شبکه به نحوی تنظیم می شوند که عملکرد شبکه بهینه شود.
- **قدم اول:** تعریف عملکرد و تعیین شاخص عملکرد. (معمولاً سطح اجرایی میانگین مربعات خطا)
- **قدم دوم:** جستجو در فضای پارامترهای شبکه برای تنظیم آنها به طوریکه معیار اجرایی عملکرد کاهش یابد.

مبانی بهینه سازی: بسط تیلور و تقریب توابع

- بسط تیلور تابع اسکالر $F(\underline{x})$ با متغیر برداری \underline{x}

$$F(\underline{x}) = F(\underline{x}^*) + \nabla_{\underline{x}} F^T(\underline{x}^*)(\underline{x} - \underline{x}^*) + \frac{1}{2} (\underline{x} - \underline{x}^*)^T \nabla^2_{\underline{x}} F(\underline{x}^*)(\underline{x} - \underline{x}^*) + \dots$$

- بردار گرادیان و ماتریس هسیان تابع F به ترتیب برابرند با:

$$\nabla_{\underline{x}} F(\underline{x}) = \left[\frac{\partial F}{\partial x_1}, \frac{\partial F}{\partial x_2}, \dots, \frac{\partial F}{\partial x_n} \right]^T \quad \nabla^2_{\underline{x}} F(\underline{x}) = \begin{bmatrix} \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial^2 x_1} & \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial x_1 \partial x_2} & \dots & \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial x_1 \partial x_n} \\ \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial x_2 \partial x_1} & \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial^2 x_2} & \dots & \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial x_2 \partial x_n} \\ \vdots & & & \vdots \\ \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial x_n \partial x_1} & \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial x_n \partial x_2} & \dots & \frac{\partial^2 F(\underline{x})}{\partial^2 x_n} \end{bmatrix}$$

مبانی بهینه سازی: مشتقات برداری جهت دار

$$D_{\underline{p}} F(\underline{x}) = \frac{\underline{p}^T \nabla_{\underline{x}} F(\underline{x})}{\|\underline{p}\|}$$

- مشتق تابع F در مسیر بردار \underline{p} :

$$D^2_{\underline{p}} F(\underline{x}) = \frac{\underline{p}^T \nabla^2_{\underline{x}} F(\underline{x}) \underline{p}}{\|\underline{p}\|^2}$$

- مشتق دوم تابع F در مسیر بردار \underline{p} :

● سوال:

در چه مسیرهایی مقدار مشتق برداری ماکزیمم، مینیمم یا صفر خواهد بود؟

مبانی بهینه سازی: شرایط لازم برای نقاط بهینه

- برای اینکه \underline{x}^* نقطه مینیمم تابع F باشد

$$\nabla_{\underline{x}} F(\underline{x}^*) = 0$$

- شرط درجه اول :

نقاط ایستای تابع F

- شرط درجه دوم: (ماتریس مثبت معین)

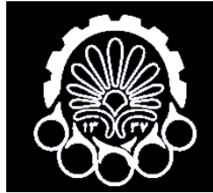
- شرط لازم برای نقطه مینیمم \underline{x}^* :

$$\nabla_{\underline{x}} F(\underline{x}^*) = 0 \quad \nabla^2_{\underline{x}} F(\underline{x}^*) \geq 0$$

- شرط لازم و کافی برای نقطه مینیمم \underline{x}^* :

$$\nabla_{\underline{x}} F(\underline{x}^*) = 0 \quad \nabla^2_{\underline{x}} F(\underline{x}^*) > 0$$

- شرط کافی برای اینکه \underline{x}^* زین اسبی باشد، ماتریس هسیان نامعین باشد.

مبانی بهینه سازی: توابع درجه دوم

$$F(\underline{x}) = \frac{1}{2} \underline{x}^T A \underline{x} + \underline{b}^T \underline{x} + c \quad , A^T = A$$

- متقارن بودن A الزامی نیست زیرا هر ماتریس نامتقارن را می توان به متقارن تبدیل کرد. **چگونه؟**

$$\nabla_{\underline{x}} F(\underline{x}) = \underline{b} + A \underline{x}$$

$$\nabla^2_{\underline{x}} F(\underline{x}) = A$$

- شاخص عملکردی **میانگین مربعات خطای خطا از نوع درجه دوم** می باشد.
- تمامی توابع با مشتقات پیوسته مرتبه دوم حول یک ناحیه به اندازه کافی کوچک مثل تابع درجه دوم عمل می کند. **چرا؟**
- بیشتر الگوریتمهای بهینه سازی با تابع عملکرد مرتبه دوم پس از تعداد محدودی تکرار به نقطه بهینه خواهند رسید.

مبانی بهینه سازی: توابع درجه دوم و ساختار ویژه

- در توابع درجه دوم ساختار ویژه (مقادیر و بردارهای ویژه) ماتریس هسیان نقش مهمی در مینیمم کردن توابع دارند.
- به علاوه مقادیر و بردارهای ویژه دارای **تعابیر فیزیکی** نیز هستند.

تمرین:

ارتباط مقادیر و بردارهای ویژه ماتریس هسیان در مینیمم سازی چیست؟ با توجه به نقشی که آنها در مثبت معین یا منفی معین کردن یک ماتریس دارند، توضیح دهید.
(در بخش ۸-۷ کتاب آمده است.)

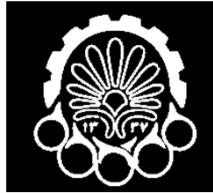

روند مینیمم سازی: الگوریتم کلی

- روند بازگشتی: تخمین جدید از روی تخمین فعلی قابل محاسبه است

$$\underline{x}(k+1) = \underline{x}(k) + \alpha(k) \underline{p}(k)$$

- $\underline{x}(k)$ تخمین فعلی نقطه مینیمم تابع F ، $\underline{p}(k)$ نرخ یادگیری و $\alpha(k)$ بردار جستجو است.
- در روش‌های مختلف مینیمم سازی، بردار جستجو متفاوت است.
- $p(k)$ به گونه‌ای تعیین می‌شود که مقدار تابع F در هر مرحله کاهش یابد.
- بردار جستجو از روی اطلاعات گرادیان و هسیان تابع محاسبه می‌شود.

روند مینیمم سازی: روش بیشترین نزول (SD)

- دیدیم که اگر مسیر $p(k)$ در خلاف جهت گرادیان باشد، مقدار مشتق جهتی کمترین میزان ممکن را خواهد داشت.
- در اینجا نیز با توجه به بسط تیلور تابع F حول $x(k)$ به سادگی دیده می شود که اگر بردار جستجو در خلاف جهت گرادیان انتخاب شود، بیشترین تنزل در مقدار تابع F را خواهیم داشت.
- الگوریتم بیشترین نزول برابر است با:

$$\underline{x}(k+1) = \underline{x}(k) - \alpha(k) \nabla F(\underline{x}(k))$$

- روش تعیین نرخ یادگیری $\alpha(k)$:
- در نظر گرفتن یک مقدار ثابت. مثلا ۰.۵..۰ یا
- یافتن $\alpha(k)$ در هر مرحله به گونه ای که تابع $F(x(k+1))$ نسبت به $\alpha(k)$ حداقل شود.
نرخ یادگیری بهینه

نکات مربوط به الگوریتم SD

- ثبت کنید نرخ یادگیری بهینه در الگوریتم SD برای توابع درجه دوم عبارتست از:

(بخش ۳-۷ مطالعه شود)

$$\alpha_k = \frac{\mathbf{g}_k^T \mathbf{g}_k}{\mathbf{g}_k^T A \mathbf{g}_k}$$

- مراحل متوالی الگوریتم SD بر هم عمودند.